

POLITIHØGSKOLEN

**Et ansiktsuttrykk sier mer
enn tusen ord**

En empirisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (BOPPG30)

Politihøgskolen

2020

Kand.nr : 995

Antall ord: 6559

Innholdsfortegnelse

0. Oppgavestruktur	3
1. Innledning	3-7
1.1 Introduksjon	3-4
1.2 Begrepsavklaring	4
1.3 Bakgrunn.....	4-5
1.4 Avgrensning.....	5
1.5 Politirelevant.....	5-6
1.6 Morgendagens politi	6-7
2. Metode	7-27
2.1 Oppsummering av resultatene	27
3. Analyse	27-30
3.1 En god forutsetning.....	27-28
3.2 Vanskelige vs. enkle ansiktsuttrykk	28-29
3.3 Menn vs. kvinner	29
3.4 En ærlig tilbakemelding	29-30
4. Konklusjon	30-32
5. Avslutning	32
6. Kildehenvisning	33-35
7. Vedlegg	36-45

0. Oppgavestruktur

Denne empiriske oppgaven vil ha en innledning som både introduserer og avgrenser. I påfølgende metodedel vil den innhentede informasjonen legges frem før innhentingsprosessen gjennomgås og vurderes opp mot metodepensum. Deretter vil analysedelen trekke frem de viktigste funnene. Deretter vil relevante teoretiske og empiriske arbeider brukes for å drøfte problemstillingen ved å støtte og utfordre den. Avslutningsvis vil en konklusjonsdel oppstå før oppgaven avsluttes ved å forsøke å trekke en rød tråd gjennom avslutningen.

1. Innledning

1.1 Introduksjon

«Følelsene tok overhånd» er et uttrykk de fleste av oss kjenner til. Et eksempel er personen som i ettertid forklarer hvordan de ukontrollert begynte å hylgråte under en begravelse. Forskning viser at mennesker ofte ser seg drevet av sine følelser, og at disse kan få oss til å reagere på vis vi verken forstår eller regner som rasjonelle (Ekman, 2004, s. 13; Lagestad, 2015, s. 240). Dette vil illustreres ved neste eksempel ved å vise hvordan følelsene våre kan gi direkte konsekvenser på handlingene vi foretar oss, og slik understreke viktigheten av å ta stilling til menneskets følelsesliv i jobben som politi.

De fleste av oss er innforstått med at det verken er lov, trygt eller forsvarlig å kjøre bil i beruset tilstand. Jeg vil dog påstå at de aller færreste av oss vil si det er like farlig å kjøre bil når man er sint. Politiinspektør Jacobsen ga følgende kasusbeskrivelse for Trønderavisa under et intervju: et kjærestepar krangler og den ene av de forsvinner i bil – i sinne – og havner kort tid etter i en ulykke. «Slike ulykker kan ofte kobles til selvdrap (...), [m]en trolig skyldes det oftere en nedsatt vurderingsevne hos bilføreren på bakgrunn av affekt (...)», sier politiinspektøren. Han utdyper videre at det ikke er tvil om at risikoen for å havne i en trafikkulykke øker dramatisk dersom en kjører bil når man er opprørt (Manka, 2014).

Overnevnte eksempler gir grunnlag for å tro at følelser tar stor kognitiv plass i menneskesinnet, og de føles åpenbart overveldende enkelte ganger. I slike tilfeller vil man kunne se kroppslige tegn til følelsene våre, og det er disse tegnene som vil omhandles i denne oppgaven. Leseren vil bli introdusert for hvordan følelsene som manifesterer seg i menneskekropper verden over, forklart i hvilken former og fasonger de kommer til uttrykk i ansikt og kropp, og hva læren om dette kan bidra med for dagens politifag- og yrke. Med

forbehold om å tyngne oppgaven ned med et ordtak for mye, skal jeg tillate meg et siste: «ansiktet ditt røper deg». Har du tenkt på det?

1.2 Begrepsavklaring

Definisjonen av emosjoner kjennetegnes av liten felles enighet (Holt et al., 2015, s. 475-476). Uenigheten rundt definisjonen kan skyldes at alle har et personlig forhold til egne følelser og opplever disse forskjellige. Store Norske leksikon definerer emosjoner som synonymt til følelser, og slik blir begrepene også brukt videre om hverandre (Svartdal, 2018). Av hensyn til leservennligheten i denne oppgaven ønsker jeg understreket at det populære begrepet «*nonverbal adferd*» vil fungere som samlebegrep for all kroppslig adferd som kommuniserer en følelsestilstand, adferdsanmodning eller adferdsintensjon (De Houwer & Hermans, 2010, s. 110-114; Haslekås, 2015, s. 19, 23). Hva gjelder «*emosjonsgjenkjennelse*» er begrepet brukt og forstått som evnen til å oppfatte, tolke og korrekt forstå en persons følelsestilstand gjennom dens ansikt- og kroppsuttrykk (De Houwer & Hermans, 2010, s. 110-114; Ekman, 2004).

1.3 Bakgrunn

Emosjonsgjenkjennelse gjennom nonverbal adferd er et tema som har interessert meg siden jeg begynte på bachelorprogrammet til UiO for kriminologi i 2014. Temaet ble introdusert for meg gjennom tilleggsfagene jeg tok i adferdspsykologi. Der fattet jeg særlig interesse for Paul Ekmans forskning vedrørende *universalitet* og tegn til bedrag via nonverbal adferd. Ekman nevnes beskjedent som en fotnote i noe Politihøgskole-pensum, særlig som del av høgskolens kommunikasjon og konflikthåndterings-fag. Den begrensede og overfladiske dekingen av nonverbal adferd i politihøgskolens fagplan er bakgrunnen for at denne oppgaven er blitt til, og har omsider ledet meg til følgende problemstilling:

Hovedproblemstilling: Hva er emosjonsgjenkjennelse gjennom nonverbal adferd, og i hvilken grad kan temaet være av interesse og til bruk for norsk politi?

Forskningsspørsmål: Er våre kollegaer kjent med forskningen gjort på området, og tas den i bruk i politiarbeidet (intendert så vel som uintendert)? Hvor gode er politibetjenter på emosjonsgjenkjennelse, og hvilken rolle kan/bør teorien ha for morgendagens politi?

Formålet med en bred problemstilling er å få en best mulig helhetsforståelse av fenomenet, for slik å undersøke dets relevans for politiets rolle og funksjon i samfunnet (Halvorsen, 2008, s.

128, 133). Den brede utformingen skyldes også at temaet som tas opp er heller upopulært i dagens politiutdanning, og det er sparsomt med tidligere arbeid rundt temaet. Slik fungerer problemstilling som en slags «metodisk fallskjerm» som gaper bredt nok, og gir et mest mulig helhetlig inntrykk og forhåpentligvis også et mykt fall. For øvrig gir den rom for kreativitet og improvisasjon og legger grunnlaget for videre forskning.

Problemstillingen bærer preg av en induktiv tilnærming da formålet med oppgaven er å trekke allmenne konklusjoner ut fra empiriske data (Thurén, 2009, s. 27). Induksjon forutsetter at man kvantifiserer, og det fremkommer i denne oppgaven gjennom en spørreundersøkelse som vil presenteres. Slik vil det forsøkes å trekke logiske slutninger fra enkelttilfeller til allmenne sammenhenger innenfor området.

1.4 Avgrensning

Problemstillingen er avgrenset til å omhandle politiet. Utvalget er satt til å dekke de operative mannskaper ved Lillestrøm politistasjon som daglig interagerer med publikum. Videre følger for øvrig utvalgets omfang de strukturelle begrensningene til en bacheloroppgave. Tid og ressurser til informasjonsinnhenting, og oppgavens ordbegrensning tillater ikke en like massiv innhenting som ellers ville latt seg gjøre ved eksempelvis en masteroppgave (Stene 1999, s. 37). Av den grunn er dette ingen landsdekkende undersøkelse, og mulighetene til å generalisere ser seg dermed forholdsvis begrenset. Dette kommer jeg tilbake til i metodedelen.

Til tross for en bred problemstilling ser oppgaven seg også teoretisk avgrenset. En særdeles populær gren i forskningen rundt nonverbal adferd er koblet til løgndeteksjon. Det er dog forskningsmessig bevist at det å lese kroppsspråk som metode for å avsløre løgn eller vurdere pålitelighet er lite treffsikkert (Wessel, et al., 2012). Løgndeteksjon vil dermed ikke være hovedfokuset i min oppgave, da teorien (slik jeg leser den) har færre fallgruver og større relevans for politiet i forebyggende kommunikasjon- og konflikthåndteringsperspektiv.

1.5 Politirelevant

Nonverbal adferd er en viktig informasjonskilde (Dypedahl & Bøhn, s. 85). Kroppen kan gi oss indikasjoner på hvilken følelsestilstand personen vi interagerer med befinner seg i, og dens handlingsintensjon (De Houwer & Hermans 2010. s. 111-112; Ekman 1980, s. 7; Haslekås 2015, s. 17; Wessel, et al. 2012, s. 426). I en tid med mer politiarbeid på stedet

kreves det mer av våre kolleger ute i felten enn før. Ved å gjøre betjenter bevisste på andres, egen og kollegers nonverbale adferd, kan en spare seg for uheldige og farlige situasjoner, få mer nyttig informasjon, men også å mer presist gi publikum den polititjeneste de har behov for, jmfør politiloven §1, 1. ledd.

Til tross for begrenset forskning fra norsk politi på området er det, fra innsiden av politihøgskolens vegger, hevdet at: «effektivt politiarbeid krever at du kan tolke andre menneskers nonverbale tegn, og at du er oppmerksom på hva du kommuniserer nonverbalt» (Phelps et al., 2017, s. 117). For øvrig er det å lese kroppsspråket til gjerningspersonen(e) nevnt som et tiltak politibetjenter skal forberede seg på å gjøre under skarpe oppdrag (Politidirektoratet, 2008, s. 45). Jeg vil tørre å påstå at det ene og alene av den grunn er av nasjonal interesse å vite hvilke nivå og ferdigheter våre kollegaer innehar, og få kartlagt hvilke eventuelle «hull» som melder seg. La meg likevel skissere noen flere faktorer som gjør emnet politirelevant.

1.6 Morgendagens politi

I denne oppgaven sikter jeg etter morgendagens politi som et politi med høy emosjonell intelligens, som virker i samspill med sitt publikum, jf. politiets sjette grunnprinsipp. Det vektlegger forebyggende ordenstjeneste, med sikte på å forebygge straffbare forhold mot den alminnelige fred, orden og sikkerhet, jf. politiets niende grunnprinsipp. Sistnevnte prinsipp henger også tett sammen med et av tiltakene norsk politi forholder seg til i dets pågående nærpolitireform, hvilket er å benytte forebyggende virksomhet som primærstrategi (Det Kongelige Justis- og Beredskapsdepartementet, 2014-2015).

På folkemunne vil forebygging av kriminalitet være å hindre kriminalitet i å oppstå. I en utopisk «politiverden» vil dette eksempelvis kunne være at politibetjentene stopper en mann fra å skade sin kone ved å merke seg hans nonverbale opptrinn til sinne, og får kontroll på mannen før han skader noen (Ekman, 2004, s. 135). I motsetning til øvrig politipensum vedrørende nonverbal kommunikasjon vil denne oppgaven på detaljnivå presentere hvilke tegn politibetjenter kan se etter hos personer som for eksempel er sinte eller defensive. Satt sammen med likegode verbale kommunikasjonsevner er håpet å bedre den gjennomsnittlige politibetjentens evne til å forstå emosjonsutviklingen hos publikum, og slik ruste han til å sørge for at konflikteskalering unngås, kommunikasjonsgrunnlag etableres og kriminalitet forebygges.

I patruljerende sammenheng vil forebyggende virksomhet ofte forstås som det å lese situasjonen og vite når en skal tre inn. Da gjerne i forkant. Dette handler om å forstå situasjonen, mennesker og hvordan de oppfører seg. Ekman mener menneskets emosjoner og måten de manifesteres på bør være av interesse for enhver som søker å forstå mennesket, og slik tydeliggjøres hvorfor nettopp dette temaet bør banke litt ekstra godt i politihjertet. (Ekman 1980, s. 7).

2. Metode

2.1 Metodikk

Forskningspraksis er ikke preget av noen skarp to-deling i tilnæringsmåtene induktiv og hypotetisk deduktiv, og sjeldent blir det påstått at disse utelukker hverandre (Halvorsen, 2008: 128-129). Metodene brukes heller oftere til å utfylle hverandre i det som kalles for en hypotetisk-deduktiv tilnæringsmåte, slik det gjøres i denne oppgaven (Bjerknes & Fahsing 2018, s. 97; Thagaard 1998, s. 174-174; Thurén 2009, s. 35).

Hittil er det blitt presentert en hypotese med flere forskningsspørsmål. Mine forutinntatte antakelser vil også presenteres nedenfor. Deretter vil det foretas en deduktiv slutning, og til slutt vil jeg undersøke om premissene stemmer med virkeligheten. På denne måten brukes både empiri og logikk (Thurén 2009, s. 35).

Helt i starten av en problemstilling er det alltid utfordrende å finne en metodisk passende fremgangsmåte. En kan både tjene stort på å velge riktig og se viktig informasjon gå tapt ved å velge feil (Halvorsen 2008: 20). I denne omgang ble det naturlig å utarbeide og gjennomføre en kvantitativ spørreundersøkelse. I regi av en empirisk oppgave fikk jeg «ta temperaturen» på temaet jeg ønsket å undersøke, og bidratt med en mer lokal indikator til den ellers utenlandske forskningen. Således ble spørreundersøkelsen, som vil presenteres, en slags «nasjonal stikkprøve». Undersøkelse er satt til å kartlegge norske politibetjenters evne til å korrekt identifisere nonverbal adferd. Med undersøkelsen håpet jeg å få en pekepinn på kunnskapsnivået og en egevaluering fra de som selv bærer skoen, for de vet best hvor den trykker, og om den trykker i det hele tatt.

Jeg valgte min egen praksisplass som studieobjekt, istedenfor å eksempelvis trekke en tilfeldig stasjon i landet. Likevel kan det argumenteres for utvalgets «tilfeldighet» og representativitet. Valget har nemlig ikke blitt tatt på bakgrunn av noen spesielle preferanser

som skulle underbygge min forutinntatthet om temaet. Praksisplassen er valgt av rent praktiske grunner; det er i nærheten av der jeg bor og det er del av Norges neststørste politidistrikt med i overkant av 180 000 innbyggere. Jeg ser ingen grunn til å tro at resultatene mine representerer noe atypisk utvalg, og forholdene som førte til at det ble praksisplassen har ingen kjent sammenheng med forholdene på Lillestrøm politistasjon for øvrig.

Spørreundersøkelsen er konstruert slik at den, med relativt høy sannsynlighet, vil gi et lignende resultat med det samme måleinstrumentet ved gjentatte målinger. Dette forutsetter dog at undersøkelsesobjektet er representativt.

Overnevnte vurderinger har jeg måttet gjøre for å sikre meg mot egen forutinntatthet. Slik sikres undersøkelsens, samt oppgavens, reliabilitet og validitet (Halvorsen, 2008, s. 67-68, 148, 300 og 303; Thurén, 2009). I tillegg er spørreundersøkelsen konstruert slik at den kartlegger de forhold som er av relevans for problemstillingen min. Det har verken vært mulig eller av interesse for meg å undersøke ferdighetstendensene på landsbasis og sammenligne disse.

Spørreundersøkelsen er gjennomført anonymt i den forstand at sensitive opplysninger ikke er blitt innhentet. Respondenten har kun gitt opplysninger om eget arbeidsfelt, erfaring og kunnskap vedrørende aktuelt tema. Dermed har ikke oppgaven medført meldeplikt ved Norsk Senter for Forskningsdata.

2.2 Spørreundersøkelsen per se

Spørreundersøkelsen er utarbeidet gjennom nettsiden «SurveyMonkey.com». Jeg betalte for en måneds tilgang til programmet, utarbeidet spørreundersøkelsen på to uker og sendte denne til Lillestrøm politistasjon. Programmet tillater meg å se gjennom hver enkelt besvarelse, men også å mate ut en ferdig analysert fil i både ppt- og docx-format. Den analyserte dataen utgjør store deler av analysematerialet mitt. I tillegg har jeg supplert med manuell analyse ved behov. Bilder av undersøkelsen følger som del av oppgavens vedlegg.

Det er benyttet en ekstensiv strategi, med relativt mange undersøkelsesenheter (til sammen 45 informanter) og få variabler (24 spørsmål med mellom 2-7 svaralternativer) (Halvorsen, 2008, s. 130). Undersøkelsen starter med å presentere emnet og formålet er å gjøre respondenten oppmerksom på hva som skal besvares og hva hensikten med undersøkelsen er. Deretter gir respondenten noen svar rundt egen bakgrunn og gir slik tilgang til å håndtere dataen ut ifra

enkle variabler som kan være interessante som; kjønn, alder, fagfelt og om respondenten har utdanning utover 3-årig bachelorgrad ved Politihøgskolen.

På neste side gjennomfører respondenten en selvevaluering av egne ferdigheter pre-test. Respondenten svarer på hvordan egne ferdigheter vurderes og det spørres også om hen har kjennskap til teknikker, litteratur eller annen forskning rundt emosjonsgjenkjenning via nonverbal adferd. Hvis «ja», bes dette spesifisert.

Videre presenteres politibetjentene for syv spørsmål med syv forskjellige bilder som skal identifiseres som en konkret emosjon. De syv portrettbildene betjentene eksponeres for er kvalitetssikrede og prototypiske bilder av de syv universelle emosjonene funnet på Ekman egen nettside – www.paulekman.com (Ekman, 2004, s. 127). Ansiktsuttrykkene en møter i hverdagen tenderer å ha lav til moderat intensitet. Mennesket har lettere for å identifisere emosjonsuttrykk med høy intensitet og det er for øvrig også indikert at intensitet på ansiktsuttrykk varierer mellom kulturer (Haslekås, 2015, s. 16-17, 19-20). På bakgrunn av dette valgte jeg bilder med ulik intensitet for slik å øke validiteten ved undersøkelsen (Haslekås, 2015, s. 20).

Med universalitet menes det emosjonsuttrykk som har korresponderende uttrykk over hele verden, på tvers av kulturer, når de utløses spontant (Haslekås, 2015, s. 15; Ekman 1980: 123-133, 137-138). Dette gjelder også geografiske områder som er avskåret fra den globaliserte verdenen (Ekman 1980; Ekman, 2004, s. 1-16). De universelle emosjonene er: avsky, sinne, frykt, tristhet, forakt, glede og overraskelse (Haslekås, 2015, s. 15; Phelps et al., 2017, s. 115). Respondentene blir avslutningsvis bedt om å svare på hvilke emosjoner de synes var lettest og mest utfordrende å gjenkjenne.

Deretter bes respondentene om å knytte hvert kroppsspråk opp mot en fremtoningsbeskrivelse, som eksempelvis: «[h]vilket bilde synes du viser et defensivt kroppsspråk?». Det finnes ikke universelle kroppsspråk på lik linje som med ansiktsuttrykk da de varierer veldig på tvers av kulturer (Dybedahl & Bøhn, 2017, s. 88). Det finnes nemlig «visningsregler» som regulerer hvilke emosjoner man skal vise til hvem, hvordan og hvilke emosjoner som anses upassende å vise (Haslekås, 2015, s. 16-17). Disse visningsreglene varierer fra kultur til kultur, og blir sosialt tillært. Derfor brukte jeg bilder av kroppsspråk som jeg tenkte ville være gjenkjennbare. Vurderingene mine er basert på hvilke kulturelle

visningsregler og positurer jeg mener kjennetegner det norske samfunn. I denne delen av spørreundersøkelsen avhenger naturligvis undersøkelsesverdien i større grad av mine ferdigheter til å finne en presis beskrivelse til bilder av kroppsspråk jeg fant på nett og finne gjenkjennbare positurer.

Avslutningsvis gir respondentene en tilbakemelding på hvilket kroppsspråk de mener var enklest og mest utfordrende å identifisere, og hvor ofte de leser nonverbal adferd i jobbsammenheng. De vurderer også egne ferdigheter post-test og svarer på hvor viktig de mener det er å være god til emosjonsgjenkjenning som politi. Helt til slutt får de opp et resultat over antall korrekte svar, og de har muligheten til å gå tilbake og se hvilke emosjonsuttrykk de har svart feil på.

2.3 Forutinntatthet

I tillegg til informasjonsbehovet hypotesen min krever var jeg nysgjerrig på enkelte antakelser jeg hadde. Disse lød som følgende:

- Kvinner er bedre enn menn til å lese nonverbal adferd korrekt.
- Forakt og avsky er ansiktsuttrykk folk flest synes er vanskeligere å lese enn for eksempel glede.
- Kroppsspråk er generelt vanskeligere å lese enn ansiktsuttrykk.
- De med kjennskap til teori, empiri og/eller litteratur på området har bedre forutsetninger for å lese nonverbal adferd korrekt.

Hvorvidt mine antakelser stemte overens med analysert materiale besvares under analysedelen.

2.4 Feilkilder

Testen har vist seg å være noe uheldig strukturert rundt spørreundersøkelsens siste spørsmål: «hvor viktig vil du si at det er å være flink til å lese non-verbal adferd i din jobb som politi?». Svaralternativene varierer fra «svært viktig» til «svært uviktig», og tilbakemeldingen antyder at jeg kan ha fått en høyere andel «svært uviktig» enn jeg skulle hatt (se vedlegg 7).

For øvrig har jeg tatt i bruk en måte å teste respondentenes ferdigheter på som jeg siden har funnet ut er blitt beskyldt for «priming». Mer om «priming» og metodekritikken vil komme under konklusjonsdelen.

*

Før resultatene presenteres vil jeg oppfordre leseren til å tenke over hvorvidt en gjenkjenner de nonverbale uttrykkene som detaljert og trinnvis blir beskrevet. Bli ikke overrasket om du opplever emosjonen hvis du forsøker å gjenskape den (Ekman, 2004, s. 130).

*

2.5 Resultater

Til sammen 45 respondenter gjennomførte undersøkelsen. 31 mannlige, 12 kvinnelige og to som ikke spesifiserte kjønn. Flesteparten av respondentene var 25 år og oppover, og én var yngre. Politikkarrierer starter vanligvis i 25-30-årsalderen og således er aldersfordeling jevn. Dette øker undersøkelsens representativitet. Patruljeavsnittet utgjorde brorparten av respondentmassen med 26 politibetjenter, etterfulgt av 14 etterforskere og fem forebyggere. Andelen med utdanning utover 3-årig politibachelor var nesten 50/50 (24 svarte «ja», og 21 svarte «nei»).

Tabell 1 – «Hvor god vil du selv si at du er på å lese andre personers sinnstemning ut ifra deres ansiktsuttrykk og kroppsspråk?»

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Kjempegod	8.89%	4
God	37.78%	17
Nokså god	44.44%	20
Verken eller	8.89%	4
Nokså dårlig	0.00%	0
Dårlig	0.00%	0
Kjempedårlig	0.00%	0
TOTAL		45

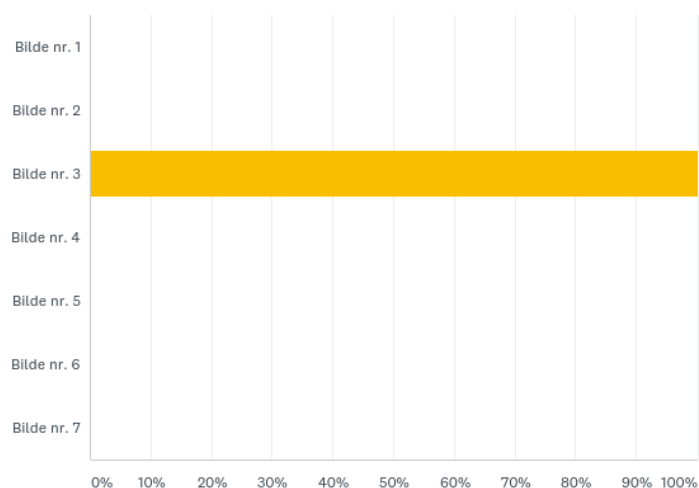
Tabell 2 – Har du kjennskap til teknikker, forskning og/eller teori om emosjonsgjenkjennelse via nonverbal adferd

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ja	17.78%	8
Nei	82.22%	37
TOTAL		45

Tabell 2 - Oppfølgingsspørsmål – Hvis «ja», spesifiser:

Her får noen seg dessverre til å trykke «ja» uten å utdype videre. De som utdyper svarer blant annet: «(...) "kommunikasjon og konflikthåndtering" tar for seg temaet i noe grad. For øvrig er det "gatekunnskap"». Noen er inne på noe og «[v]et at man på tvers av landegrenser forholder seg til et visst antall ansiktsuttrykk som generelle beskrivelser» og andre holder seg hemmelighetsfulle med «relevant litteratur».

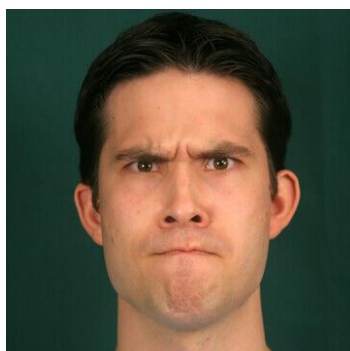
Tabell 3 – «I hvilket av bildene viser personen emosjonen "sinne"?»

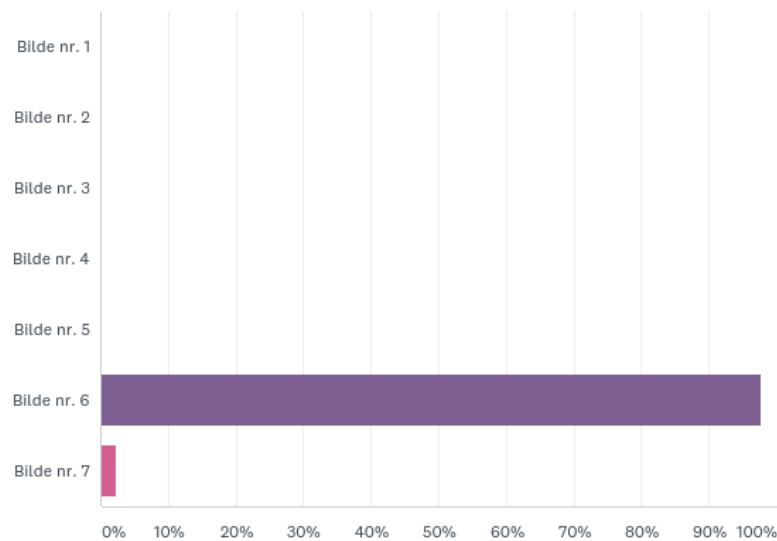
Kort om ansiktsuttrykket:

Samtlige identifiserte sinne korrekt.

Karakteristikkene i dette sinneuttrykket er tydelige. Bildeeksempelet er et høyintensitetsuttrykk, uten forsøk på maskering. Her er så å si alle tegnene til stedet. Det er nedtrukne og sammenpressede øyebryn, der innerste del av øyebrynene trekker ned mot nesen. I tillegg har personen oppsperrede øyne og de øvre øyevippene forsvinner delvis bak brynene. Personen har også sammenpressede og strammede lepper (Ekman, 2004, s. 135, 136-142).

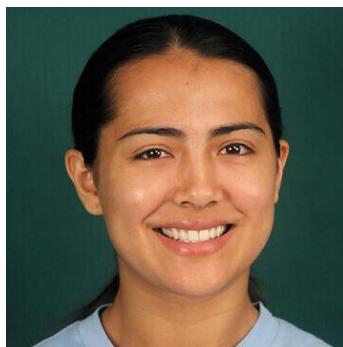
Tabell 4 – «I hvilket av bildene viser personen emosjonen «glede»?»

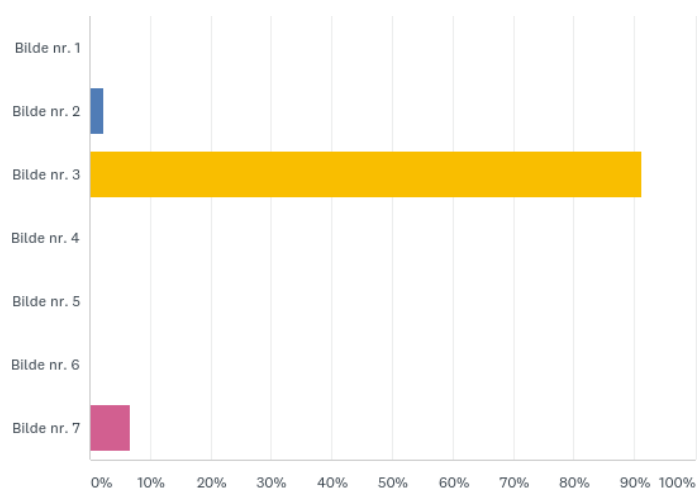
Kort om ansiktsuttrykket:

Alle respondentene, med unntak av én, gjenkjente glede. Feilende respondent huket av for bildet som illustrerte forakt.

Aktiviteten i ansiktspartiet mellom kinnbeinene og hjørnene på hver side av leppene er karakteristisk. Munnvikene blir løftet opp i vinkel og danner sådan smilet. Videre kan vi se at øyelokkene strammes, øyebrynene trekkes ned, huden under øyet trekkes opp og skinnene løftes. Et genuint smil forutsetter dog at området rundt øynene bli aktivert i større grad enn på bildet (Ekman, 2004, s. 205-206). Bildene som brukes er fremstilt ved hjelp av profesjonelle skuespillere, og uansett hvor god skuespilleren måtte være er dette grunnen til at bildeeksempelet mangler aktiviteten rundt øyepartiet.

Tabell 5 – «I hvilket av bildene viser personen emosjonen «frykt»?»

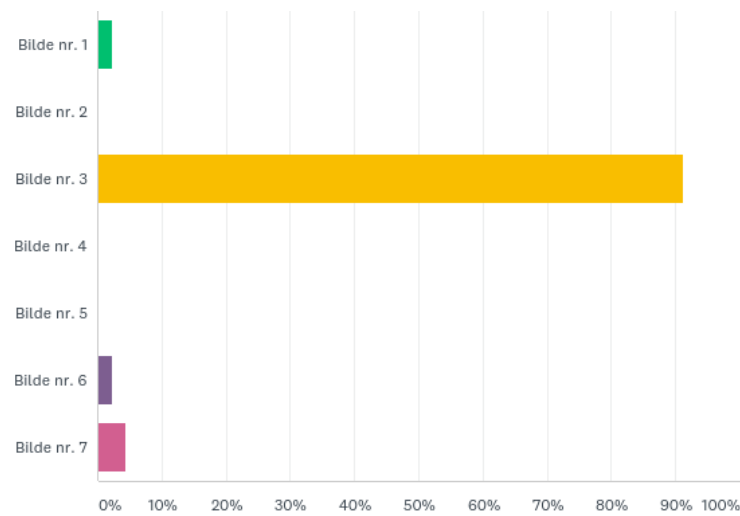
Kort om ansiktsuttrykket:

41 respondenter identifiserte frykt. Tre stykker huket av for overraskelse, og én for glede.

Ser en de strukkede nedre øyelokkene og de hevede øvre øyelokkene, samtidig som leppene strekkes bakover, er dette sannsynligvis tegn på frykt. Ofte blir man overrasket før frykten kommer, og det er dermed ikke uvanlig å se sammenblandede emosjonsuttrykk i slike tilfeller (Ekman, 2004, s. 148, 150). I dette bildet har personen eksempelvis åpnet munnen litt, som egentlig er et tegn på overraskelse (Ekman, 2004, s. 164-168).

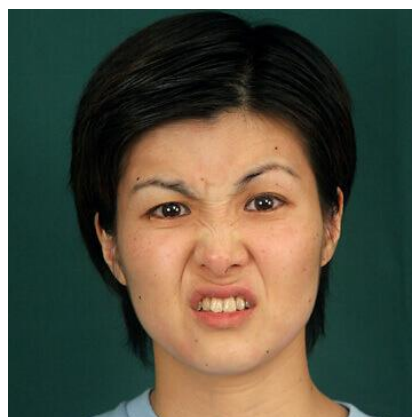
Tabell 6 – I hvilket av bildene viser personen emosjonen "avsky"

Kort om ansiktsuttrykket:

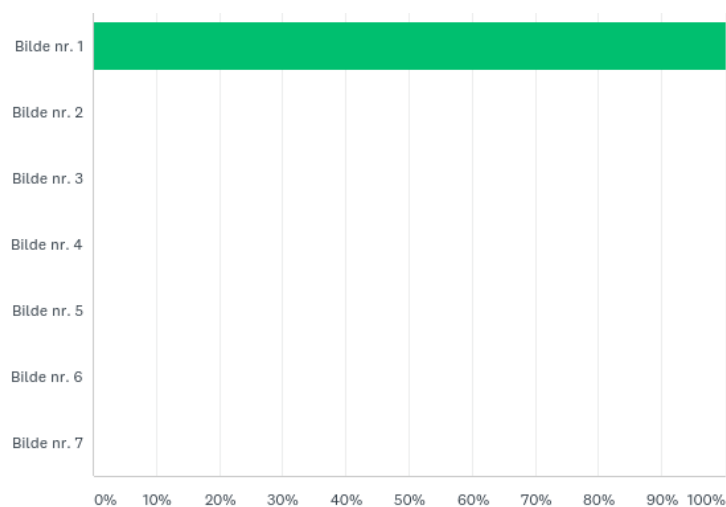
Avsky var det 41 respondenter som svarte korrekt på, to valgte bildet som viser forakt, én valgte tristhet og én annen frykt.

Avsky er følelsen av å eksempelvis lukte noe vondt eller se noe ekkelt. Overleppen løfter seg så høyt det går, og underleppen følger med. Den dype rynken fra over neseflippene og ned til nedsiden av leppehjørnene er formet som en omvendt «U», og er karakteristisk for emosjonen. Neseborene er hevet, og rynker kommer til syne på sidene av nesen og på nesebroen (Ekman, 2004, s. 184).

Tabell 7 – I hvilket av bildene viser personen emosjonen "overraskelse"?

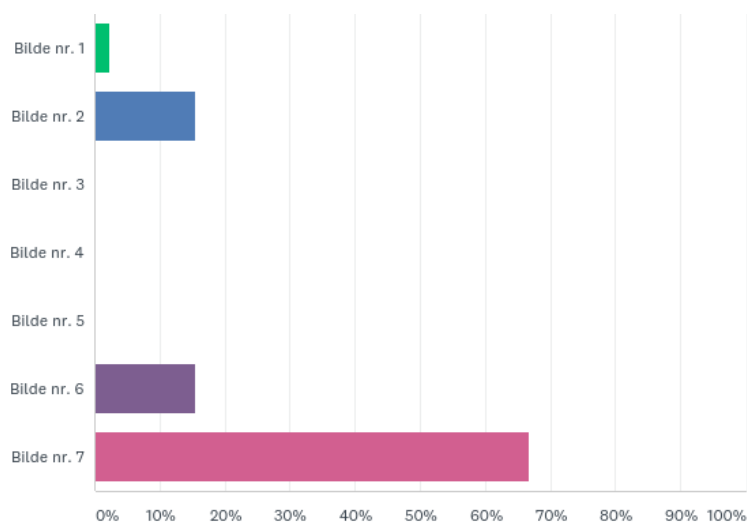
Kort om ansiktsuttrykket:

Samtlige identifiserte overraskelse.

Overraskelse oppleves kun når det trigges gjennom en plutselig og uforventet hendelse (Ekman, 2004, s. 148-149). Personen har hevede øvre øyelokk og oppspærrede øyne. Selv om øyepartiet kan ha likhetstrekk til frykt, viser ikke denne emosjonen antydninger til at nedre øyelokk er strukket og sammentrukne, selv om de er hevede. Ergo, er ikke dette frykt, men overraskelse (Ekman, 2004, s. 167). Haken «faller» og munnen åpnes, som er typisk for emosjonen.

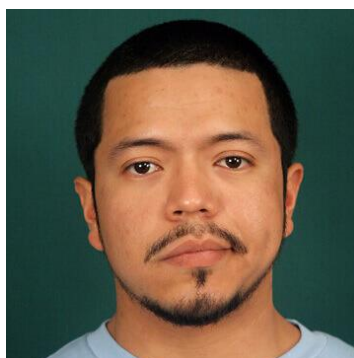
Tabell 8 – I hvilket av bildene viser personen emosjonen «forakt»?

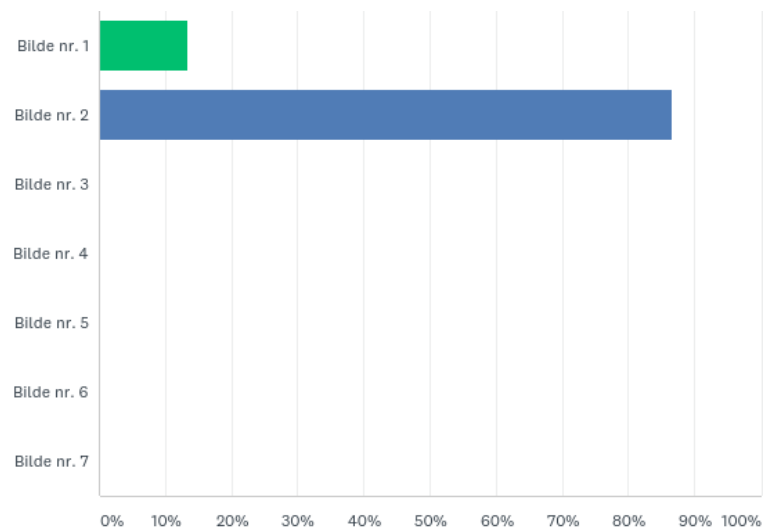
Kort om ansiktsuttrykket:

30 respondenter svarte rett. Syv svarte med tristhet, syv andre med avsky og én valgte sinne.

Forakt er en følelse som retter seg mot mennesker og deres handlinger. Den har et element av overlegenhet og nedlatenhet. På foraktelig eller hånlig vis føler personen seg moralsk overlegen motparten. Motpartens nærvær og/eller handling oppleves som en krenkelse, og denne krenkelsen igjen oppleves degraderende, men en trenger ikke ha samme behovet for å skape avstand som i avsky (Ekman, 2004, s. 181). Forakt kjennetegnes ved det usymmetriske uttrykket der den ene munnviken strammes og trekkes lett diagonalt oppover, mens resten av ansiktet er forholdsvis «blankt» (Ekman, 2004, s. 184-186).

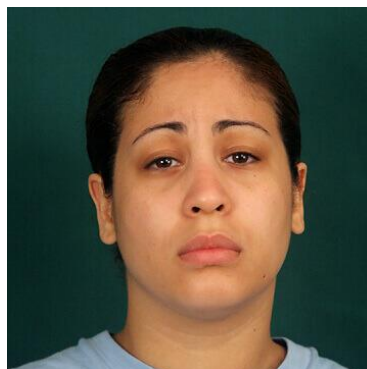
Tabell 9 – I hvilket av bildene viser personen emosjonen «tristhet»?

Kort om ansiktsuttrykket:

39 respondenter identifiserte tristhet. Seks svarte feil med bildet av forakt.

Tristhet kjennetegnes ved at munnvikene trekkes nedover, kinnene er passive og «hviler» på munnvikene. Øynene faller litt ned i posisjon da øvre øyelokk «henger». Den innerste delen av øynene presses innover mot midten. Noen ganger (spørs intensiteten) følger brynene med inn (Ekman, 2004, s. 97, 99). Ofte løftes også kinne i vertikal retning, men i dette kunstig fremprovoserte uttrykket fremkommer ikke dette like tydelig (Ekman, 2004, s. 99-100).

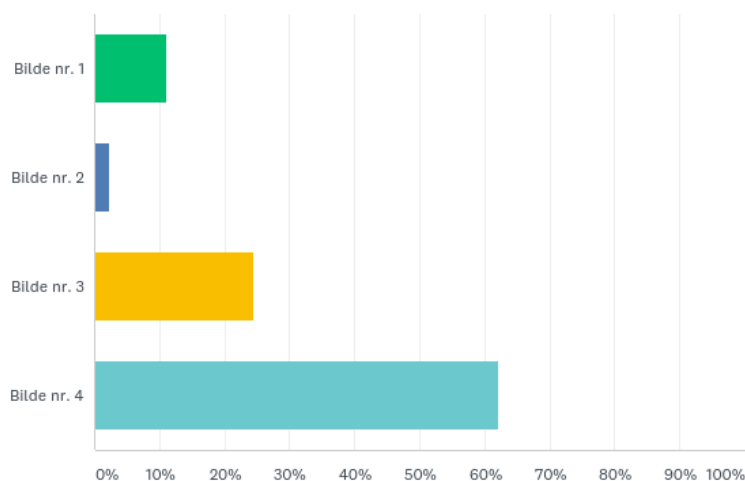
Tabell 10 – Hvilken emosjon synes du var vanskeligst å lese?

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Tristhet	0.00%	0
Glede	0.00%	0
Sinne	2.22%	1
Avsky	17.78%	8
Overraskelse	0.00%	0
Forakt	64.44%	29
Frykt	2.22%	1
Ingen av de var spesielt vanskelige..	13.33%	6
TOTAL		45

Tabell 11 – Hvilket ansiktsuttrykk synes du var lettest å lese?

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Tristhet	4.44%	2
Glede	68.89%	31
Sinne	15.56%	7
Avsky	0.00%	0
Overraskelse	4.44%	2
Forakt	0.00%	0
Frykt	0.00%	0
Ingen av de var spesielt vanskelige..	6.67%	3
TOTAL		45

Tabell 12 – Hvilket bilde synes du viser en person med et defensivt kroppsspråk?

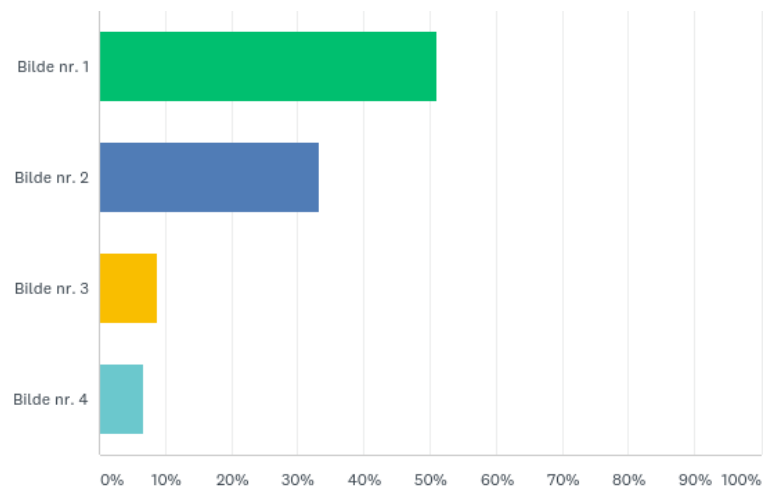
Kort om kroppsspråket:

28 respondenter svarer korrekt. 11 svarer med bildet av selvtillit og liten utsatthet. Fem velger det tenkende/undrende og én velger det utfordrende kroppsspråket.

Et karakteristisk trekk ved denne formen for kroppsspråk er at man forsøker å beskytte seg selv fra det opplevde ubehaget ved å krysse armene, og disse fungerer dermed som en slags fysisk barriere. Stress og ubehag kjennes også ofte i magen, og dermed er det naturlig at man trekker armene rundt magepartiet.

Tabell 13 – Hvilket bilde synes du viser et kroppsspråk som kommuniserer selvtillit og følelsen av liten utsatthet?

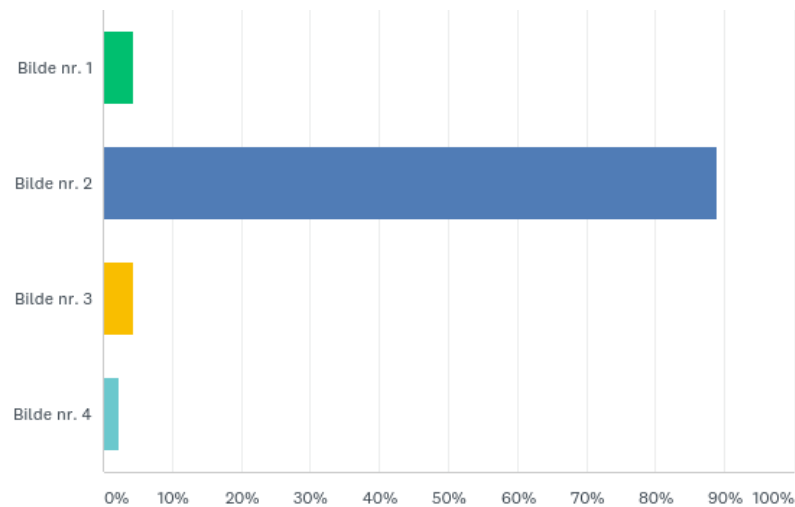
Kort om kroppsspråket:

23 respondenter svarer rett. 15 andre velger det utfordrende kroppsspråket, mens henholdsvis fire og tre respondenter svarer med det defensive og det tenkende/undrende kroppsspråket.

Undersøkelsen understreker at bildet må tolkes som at personen står vendt mot respondenten. Her har nemlig personen en veldig kjent stilling fra politiet/forsvaret, nemlig å stå i «hvil». Armene er på ryggen, hendene er sammenfoldede og personen er stødig og rak i ryggen. En uredd politimann kommuniserer selvtillit og liten utsatthet ved å stå slik, ved å mot instinkt eksponere hals, mage og buk.

Tabell 14 - Hvilket bilde mener du viser et tenkende eller undrende kroppsspråk?

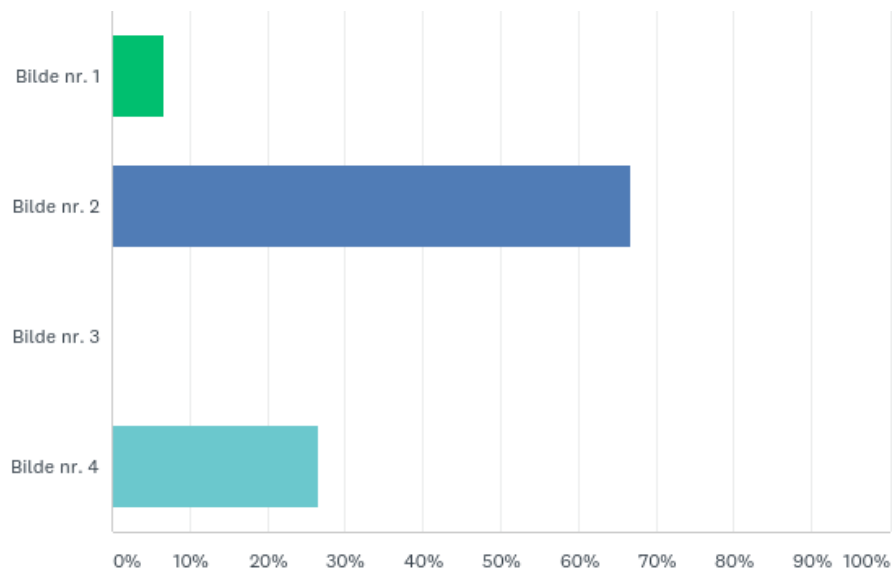
Kort om kroppsspråket:

40 respondenter svarer korrekt. To svarer med bildet av et utfordrende kroppsspråk, to med bildet av selvtillit og liten utsatthet og én siste med defensivt kroppsspråk.

Den klassiske «tenkeren» sitter gjerne slik. Hodet hviler på hånden og blikket er festet. Kroppsspråket er også kjent fra dialogsituasjoner der personen lytter aktivt. I en slik situasjon vil en «*regulator*» ofte brukes. Regulatorer er handlinger som opprettholder «spillereglene» for en to-veis kommunikasjon. De forteller taleren om han skal fortsette, repetere, stoppe, etcetera (Ekman, 2009, s. 101). Eksempelvis vil en ved å heve brynene, vende det ene øret mot den som snakker og dytte frem øret med den ene hånden, kunne kommunisere beskjeden «kan du gjenta?» uten ord.

Tabell 15 - Hvilket bilde viser en utfordrende ("Challenging") kroppsholdning?

Kort om kroppsspråket:

30 respondenter identifiserte korrekt. 12 stykker valgte det defensive kroppsspråket, og én valgte bildet av selvtillit og liten utsatthet.

Dette er den kjente «akimbo»-stillingen der hendene hviler på hoftene og albueene vender utover. Munnvikene er trukket nedover og uttrykker misnøye sammen med det stirrende blikket. Ofte er et slikt uttrykk (i likhet med mye annet kroppsspråk) akkompagnert ved det vi kaller «*emblemer*». Disse er uttrykk som har en veldig konsis betydning, som er kjent for alle innenfor samme kultur eller subkultur. Eksempelvis vil det å riste med hodet (i nesten alle kulturer) signalisere «nei» (Ekman, 1980, s. 102-105; Ekman 2004: 103).

Tabell 16 – Hvilket kroppsspråk synes du var vanskeligst å lese?

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Tenkende	11.36%	5
Selvsikker	11.36%	5
Defensiv	22.73%	10
Utfordrende	15.91%	7
Ingen av de var spesielt vanskelige..	38.64%	17
TOTAL		44

Tabell 17 - Hvilke kroppsspråk synes du var lettest å lese?

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Tenkende	37.21%	16
Selvsikker	20.93%	9
Defensiv	11.63%	5
Utfordrende	11.63%	5
Ingen av de var spesielt vanskelig..	18.60%	8
TOTAL		43

Tabell 18 - Hvor ofte leser du ansiktsuttrykk og kroppsspråk i jobbsammenheng?

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Hver dag	79.55%	35
Annenhver dag	9.09%	4
1-2 ganger i uka	6.82%	3
Annenhver uke	2.27%	1
Sjeldnere enn det	2.27%	1
TOTAL		44

Tabell 19 – I etterpåklokskapens ånd: hvordan vurderer du egen evne til å lese non-verbal adferd?

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Svært god	20.45%	9
God	34.09%	15
Midt på treet	45.45%	20
Verken eller	0.00%	0
Dårlig	0.00%	0
Svært dårlig	0.00%	0
TOTAL		44

Tabell 20 - Hvor viktig vil du si at det er å være flink til å lese non-verbal adferd i din jobb som politi?

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Svært uviktig	13.33%	6
Uviktig	0.00%	0
Verken eller	2.22%	1
Viktig	35.56%	16
Svært viktig	48.89%	22
TOTAL		45

2.6 Oppsummering av resultatene

I forkant av testen hevder den store majoriteten seg som «nokså god» og «god» i å tyde nonverbal adferd. Andelen holder seg relativt stabil også etter endt test (dog før resultat presenteres). Dette til tross for at de færreste kjenner til teori om temaet fra før.

Med unntak av emosjonen forakt (ca. 67 % korrekte svar) er det ingen store avvik i identifiseringen av ansiktsuttrykkene, og cirka 90 % svarer gjennomsnittlig korrekt på disse. Forakt står dog frem som en klar akilleshæl, hvilket de fleste forvekslet med avsky eller tristhet.

Respondentene rapporterer inn forakt som den vanskeligste emosjonen å gjenkjenne (64 %). Avsky er neste på lista (17 %). Det rapporteres at henholdsvis glede (68 %) og sinne (15 %) er de lettest identifiserbare. Sannheten er at overraskelse og sinne er de som gir full pott. Glede er det dog kun én som svarer feil på (med forakt).

Andelen korrekte svar (hva gjelder kroppsspråk) varierte betydelig fra ansiktsuttrykkene. Med unntak av det tenkende/undrende kroppsspråket (88 % riktige svar) er de tre andre kroppsspråkene gjennomsnittlig under 70 %.

På selvvurderingsdelen svarer 38 % at de ikke synes noen av kroppsspråkene var spesielt vanskelig å lese. Deretter har 22 % utpekt det defensive kroppsspråket som vanskeligst. Det majoriteten hevder er lettest å identifisere er det tenkende kroppsspråket med 37 %.

83 % mener det er «svært viktig» eller «viktig» å være flink til å lese nonverbal adferd i jobben som politi, og nesten 80 % rapporterer å tolke nonverbal adferd på jobb daglig.

3. Analyse

3.1 En god forutsetning

Over 82 % (37/45) har ikke kjennskap til teori vedrørende nonverbal adferd. Dette til tross for at de aller fleste rapporterer at de tolker dette daglig og at gode ferdigheter er viktig/svært viktig i polititjenesten. Dette er et motstridende funn som tyder på et gap mellom betjentes manglende kunnskap på feltet og deres selvrapporterte behov for kunnskap i tjenesten.

Det er vanskelig å si om det å ha kjennskap til teori har noen vesentlig rolle for respondentenes poengscore. Analysen min viste ingen positiv sammenheng mellom disse faktorene. Av de femten som fikk full score hevder kun tre å være kjent med temaet, og av de

tre viste to til kommunikasjon- og konflikthåndteringsfaget på Politihøgskolen. De fleste respondentene mine har sannsynligvis hatt dette faget, men i de fleste tilfeller ser dessverre ikke høgskolefaget ut til å hjelpe langt nok på vei. Jeg stiller meg kritisk til hvorvidt det er mulig å trekke noen konklusjon her. Få oppgir å være kjent med forskning på området og jeg får heller ikke gått god for kunnskapen det refereres til.

Forskning hevder at mennesket er i stand til å oppfatte andres emosjonelle tilstand svært hurtig (Haslekås, 2015, s. 15-17). Det vil si at politibetjentene som har svart på undersøkelsen, i likhet med alle oss andre, er biologisk predisponert til å tyde ansikter og gjenkjenne følelsen som hører med (Haslekås, 2015, s. 45). Ergo har respondentene ikke bare gode forutsetninger for å score høyt på undersøkelsen, men også ekstensiv trening i å lese nonverbal adferd. På daglig basis innebærer jobben deres sosial interaksjon med mennesker med et potensielt bredt følelsesspekter, så hvorfor tolker da politibetjentene feil til tross for dette?

3.2 Vanskelige vs. enkle ansiktsuttrykk

Forskning viser at enkelte ansiktsuttrykk er lettere å lese enn andre. Det er allerede nevnt at uttrykksintensitet er en faktor som spiller inn, men det finnes flere. I en studie fra 2004 ble glede gjenkjent oftest, og frykt ble identifisert sjeldnest. Disse funnene støttes gjennom nyere studier (Calvo og Lundquist, 2008; Haslekås, 2015, s. 23-24; Palermo og Coltheart, 2004).

Min studie har i likhet med overnevnte gitt svar på hvilken emosjon som identifiseres oftest. I min undersøkelse hadde overraskelse og sinne ingen feil, mens glede hadde én. Til tross for feilen opplever respondentene mine glede som den letteste emosjonen å identifisere, og slik støtter også min undersøkelse opp om øvrige funn. Tidligere forskning har betegnet dette som en «happy face advantage» som beskriver folks bedre evne til å gjenkjenne gledelige uttrykk (Haslekås, 2015, s. 23). Fordelen har også manifestert seg i min undersøkelse.

Det at sinne blir identifisert korrekt så ofte har forskere betegnet som en «face in the crowd»-effekt på hvordan sinne skiller seg ut blant emosjonene. Det er blitt antatt at dette er effekten av en evolusjonær tilpasning, for å oppfatte og kunne reagere hurtig mot truende adferd (Haslekås, 2015, s. 24). Sinne var, som sagt, en av to emosjoner som alle identifiserte, og ble nummer to på selvrapporteringslista over letteste emosjoner å identifisere. Dette er også med på å støtte opp om tidligere forskning.

Til forskjell fra nevnte studier er det ikke frykt, men forakt (etterfulgt av avsky), som får færrest korrekte identifiseringer. Nevnte studier ble gjennomført uten å ta høyde for forakt. Dette skyldes at emosjonen er den nyeste, og ikke alle regner med den når man snakker om basisemosjonene (Haslekås, 2015, s. 15). Forakt vil omhandles videre i konklusjonsdelen.

3.3 Menn vs. kvinner

Antakelsen om at kvinner ville score bedre enn menn har rot i lest teori. Haslekås undersøkte dette og prøvde å se om det var en sammenheng som kunne tyde på kvinners bedre evne til empati (Haslekås, 2015, s. 13, 24-27). I min undersøkelse har 4/12 kvinner og 10/31 menn svart til full score. En annen med full score spesifiserte ikke kjønn. Det gir omtrentlig en tredjedel full score til hvert kjønn. Med andre ord tyder min analyse på at politimenn- og kvinner er like gode til å lese nonverbal adferd.

3.4 En ærlig tilbakemelding

Noen vil kunne argumenterer imot temaets relevans ved å vise til den høye gjennomsnittscoren, men det spørres hvordan en velger å lese resultatene. Tar vi høyde for hvilken befolkningsgruppe som står bak tallene står disse svakere, særlig om vi vektlegger følgende:

Nesten halvparten melder om egne ferdigheter til «midt på treet». 15 av 45 svarer plettfritt, altså en tredjedel. Den dårligste gjennomføringen scorer til 45 % korrekthet og fire andre svarer til 55 %. Det vil si at henholdsvis en svarer til under sjansenivå og fire andre er rett over. Som nevnt har frykt, glede og avsky beskjedne avvik. Cirka 90 prosent svarer korrekt på disse, og fortsatt spør jeg meg: er det godt nok? Frykt forveksles med overraskelse av tre stykker og én svarer med bildet av glede. Glede er det én som forveksler med forakt. To forveksler avsky med forakt og to andre med frykt og tristhet. Dette er politibetjenter som er ute i felten og tolker ansiktsuttrykk og kroppsspråk daglig. Legg merke til at jeg har eksemplifisert med tre emosjoner som respondentene svarer relativt høyt på, og at feilidentifiseringene øker ved de «vanskeligere» emosjonene. Potensielle konsekvenser av feiltolkning vil omhandles videre under konklusjonsdelen.

Tallene mine viser at kroppsspråk er vanskeligere å identifisere enn ansiktsuttrykk, slik jeg antok. Politibetjentenes selvtilit går også over evne når det gjelder vurdering av egen evne til tolkning av kroppsspråk. Det er dog mindre forskning rundt kroppsspråk enn ansiktsuttrykk,

og generelt sett er denne disiplinen også mer komplisert. På en annen side viser forskning at det er mulig å forbedre evnen til emosjonsgjenkjenning betraktelig ved en mindre mengde trening og feedback. Slik tyder det på at det skal enkle inngrep til i fremtidige politistudenters studieløp for å få betydelig bedre resultater og en styrket polititjeneste. (Haslekås, 2015, s. 27, 87, 89; Ekman & Friesen, 2003, s. 167).

4. Konklusjon

Gjennom utarbeidelsen av oppgaven er jeg blitt gjort oppmerksom på de kritiske politirøster som advarer om anvendelsen av denne forskningen. Kritikken rettes særlig mot dets bruk i politiets etterforskningsarbeid, og i den forbindelse undergraves emosjonsgjenkjenning som verktøy til løgndeteksjon. Kritikken består av velfunderte argumenter og prinsipper som enkeltindividets rettsikkerhet og faren for justisfeil (Rachlew, 2009).

Selv om den lett assosiative grenen om løgndeteksjon har fått kommersiell og politisær medfart, mener jeg at emosjonsgjenkjenning har langt mer nytte for politiet som sosialt verktøy (Rachlew, 2009, «Del II – Artikkel 4», s. 2, 13, 14 og 28-30). Dermed er heller ikke Rachlews kritikk treffende for min oppgave. I likhet med Rachlew mener jeg at observasjon av nonverbal adferd, i beste fall, kan avsløre stress og ikke bedrag. På en annen side er jeg redd hans arbeid har bidratt til en ensidig tolkning av forskningen. Det kan ha ført til at politihøgskolen har sett vekk fra forskningens muligheter, og slik kan mange politibetjenter ha gått glipp av essensiell kunnskap.

Fra utenfor politiet har også enkelte stilt seg kritiske. En skulle kanskje tro at det var felles enighet om at universelle emosjonsuttrykk eksisterer, men slik er det ikke. Barrett utfordrer det hun mener er «myten om universelle emosjoner» i sin bok (Barrett, 2017, s. 43). Dette argumenterer hun for ved å hevde at det utelukkende er situasjonell kontekst som avgjør om en evner å identifisere emosjonsuttrykk, og at like uttrykk vil leses forskjellig gitt forskjellige situasjonelle rammer.

Barrett kritiserer forskningens undersøkelsesmetodikk for «priming». Dette vil si at respondentene er eksponert for utvalgte ord de skal identifisere emosjonsuttrykk med. Hun påstår at dette gjør respondentene ubevisst forberedt på å se noen emosjoner og se bort fra andre (Barrett, 2017, s. 45). Min studie har også brukt betegnelsene til de universelle emosjonsuttrykkene, og jeg kan verken bekrefte eller avkrefte hvorvidt dette har hatt en innvirkning.

For fortidens, nåtidens og fremtidens politi var, er og forblir det fordelaktig å være bevisst emosjonsuttrykk i sosiale sammenhenger. Slik informasjon vil lette de sosiale interaksjonene mellom politi og publikum, og øvrig oppdragsløsning. En forutsetning er at man vet hva man skal gjøre med informasjonen som identifiseres og om man skal unnlate å gjøre noe (Haslekås, 2015, s. 16). Det vil kunne være situasjoner der publikum ikke ønsker at emosjonene deres skal påpekes, og i slike situasjoner vil en emosjonelt dyktig politibetjent vite bedre. Menneskets evne til uttrykks-gjenkjennelse har vært en evolusjonær tilpasning og dette forsterker dets relevans for politibetjenten, som hele tiden må tilpasse seg sosiale settinger (Haslekås, 2015, s. 17).

Lite forskning har gått i dybden på emosjonen forakt (Ekman, 2004, s. 181). Dette er synd da emosjonen potensielt kan avsløre adferdsintensjon i mye større grad enn for eksempel avsky eller tristhet, til tross for foraktens svake emosjonsintensitet (Ekman, 2004, s. 182; Haslekås, 2015, s. 91). Nonverbal adferd kan som nevnt være et emosjonsuttrykk, en adferdsanmodning eller adferdsintensjon (Haslekås, 2015, s. 19, 23). Det er nemlig slik at der avsky aldri, og tristhet sjeldnere, går over i sinne - er forakt ofte etterfulgt av en varierende form for sinne (Ekman, 2004, s. 182).

Emosjonsbeskrivelsen på s.19 i kan tyde på at forakt har hatt sin «storhetstid» i Norge under okkupasjonstiden, da menneskers evne til å se ned på hverandre blomstret i full prakt i vårt lille land. I et samfunn med stadig større fokus på bekjempelse av radikaliserings (i begge sosiale ender) vil dermed et politi med manglende evne til å identifisere emosjonsuttrykket være et tomrom i politiets utstyrsbelte anno 2020. Misforstås forakt kan resultatet bli farlig, og det kan stå på egensikkerheten til politibetjenten som nærmer seg personen i forakt eller andre han er satt til å beskytte.

Å skulle svare på hvor dyktige politibetjentene er i emosjonsgjenkjennelse er vanskelig å gi et entydig svar på. Betjentene er daglig i kontakt med folk gjennom jobben sin, og tar avgjørelser som berører livene til mange. En feiltolkning vil potensielt kunne ha større ringvirkninger enn i noe annet yrke, så hvor stort slingringsmonn kan politi-Norge tillate seg? Vi må ta i betraktning at det er brukt stillbilder i min undersøkelse, og at det vil være enda flere faktorer å ta stilling til i det virkelige liv. Noen vil lette den nonverbale kommunikasjonen, som eksempelvis verbal kommunikasjon og situasjonelle forhold. Andre vil vanskeliggjøre betjentenes mulighet til å identifisere emosjonsuttrykk og adferdsintensjon,

for eksempel stress og annet «støy» som kan påvirke et politioppdrag (Phelps et al., 2017, s. 118; Barrett, 2017, s. 43).

De fleste emosjonene krever modifiseringer, om ikke vidt forskjellige fremtoninger og innfallsvinkler, fra politibetjentenes side. Mislykkes politiet med dette kan vi heller ikke klappe oss på skulderen og hevde første paragraf i politiloven oppfylt. Det vil ikke være den polititjeneste enkeltindividet (som en del av samfunnet) trenger på tidspunktet, og «hjelpende virksomhet» forutsetter også at en forstår hva slags hjelp som behøves.

De fleste av oss hevder å være flinke til å snakke med mennesker, og ønsker gjerne å hjelpe. Derfor blir vi politi. Politihøgskolen bruker likevel to teoretiske og et praktisk år på å lære oss å snakke med folk, og jeg spør meg: Burde Politihøgskolen vie mer tid til å lære oss å forstå nonverbal kommunikasjon og adferd? Slik tror jeg vi vil være bedre rustet til å hjelpe.

5. Avslutning

I denne oppgaven har leseren blitt introdusert for et teoretisk rammeverk. Det er blitt argumentert for hvorfor, og i hvilken grad temaet er av interesse og til bruk for politiet i Norge, samtidig som synspunktet er blitt utfordret gjennom motstridende teori.

Resultatene av undersøkelsen har vist at vår gjennomsnittlige kollega ikke er kjent med det omhandlede temaet. Til tross for dette rapporteres det at emosjonsgjenkjenning absolutt tas i bruk i jobben som politi. Politifolk er betydelig bedre på å lese emosjoner gjennom ansiktsuttrykk enn å tolke kroppsspråk, og forakt er det desidert vanskeligste emosjonsuttrykket å identifisere. Betjentene viser til egen gatekunnskap, og denne erfaringen er jeg overbevist om at er gull verdt. Like overbevist er jeg om at gatekunnskapen med fordel bør raffineres og organiseres ved utvidet kunnskap om nonverbal adferd.

Uansett hvordan vi vrir og vender på det har denne oppgaven, om ikke annet, vist at et ansiktsuttrykk kan si mer enn tusen ord.

6. Kildehenvisning

Barrett, L. F. (2018). *How Emotions Are Made: The Secret Life of the Brain*. Mariner Books

Bjerknes, O. T., Fahsing, I. A. (2017). *Etterforskning: Prinsipper, metoder og praksis*.

Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke.

Bollingmo, G.C., Wessel, E., Eilertsen, D.E, & Magnussen, S. (2008). *Credibility of the emotional witness: A study of ratings by police investigators*. *Psychology, Crime and Law*, 14(1), 29-40, DOI: 10.1080/10683160701368412

Calvo, M. G., Lundqvist. (2008). *Facial expressions of emotion (KDEF): Identification under different display-duration conditions*. *Behavior Research Methods* 40(1), 109-15, DOI: 10.3758/BRM.40.1.109

De Houwer, J., & Hermans, D. (2010). *Cognition and Emotion: Reviews of current research and theories*. Routledge.

Det Kongelige Justis- og Beredskapsdepartementet. (2014-2015). *Endringer i politiloven mv. trygghet i hverdagen – nærpolitireformen* (Prop. 61 LS). Det Kongelige Justis- og Beredskapsdepartementet.

Dypedahl, M., Bøhn, H. (2017). *Veien til interkulturell kompetanse*. Fagbokforlaget.

Ekman, P. (2004). *Emotions Revealed: Recognizing Faces and Feelings to Improve Communication and Emotional Life*. Orion Publishing Group.

Ekman, P., Friesen, W. V. (2003) *Unmasking the Face : A Guide to Recognizing Emotions From Facial Clues*. ISHK.

Ekman, P., Friesen, W. V., & Ancoli, S. (1980). Facial Signs of Emotional Experience. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39(6), 1125-1134.

Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet: En innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Cappelen Damm Akademisk.

Haslekås, S. T. (2015). *Oppfatning og virkelighet: om empati og gjenkjenning av emosjonelle ansiktsuttrykk*. (Masteroppgave, Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet). Hentet fra <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu->

xmlui/bitstream/handle/11250/286235/Haslekås%2c%20Silje%20Theresa.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Holt, N. (2015). *Psychology: The Science of Mind and Behaviour* (3. utgave). McGraw-Hill Education.

Lagestad, P. (2012). *Kommunikasjon og konflikthåndtering: publikumsrettet arbeid i et politifaglig perspektiv*. Gyldendal Akademisk.

Manka, S. (2014, 24.2). Mange kolliderer i affekt: En gjennomgang av alvorlige trafikkulykker i fylket viser at mange ulykker skyldes affekt hos bilføreren. *Trønderavisa*, Hentet fra <https://www.t-a.no/nyheter/article9208163.ece>

Palermo, R., Coltheart, M. (2004). *Behavior research methods, instruments, & computers: a journal of the Psychonomic Society, Inc.* 36(4), 634-8, DOI: 10.3758/BF03206544

Phelps, J. M., Singh, S., Larsen, N. M. L. (2017) *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid: Sosialpsykologiske perspektiver*. Oslo: Universitetsforlaget.

Politidirektoratet (2008) *Politiets beredskapssystem del II (PBS II): Håndbok for innsatspersonell*. Norge: Tanche Nilssen AS

Rachlew, A (2009). *Justisfeil i etterforskning - noen eksempler og forskningsbaserte mottiltak* (Doktoravhandling, Det juridiske fakultet). Hentet fra https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/22587/Rachlew_avhandling.pdf?sequence

Stene, M. (1999). Vitenskapelig forfatterskap. *Hvordan lykkes med skriftlige studentoppgaver*. Kolle forlag

Svartdal, F. (2009). emosjon. I Redaktør (Red. – om oppgitt), *Store Norske Leksikon*. Hentet fra <https://snl.no/emosjon>

Thagaard, T., (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5. utgave). Fagbokforlaget.

Thurén, T. (2009). *Vitenskapsteori for nybegynnere* (2. utgave). Gyldendal Akademisk.

Wessel, E., Bollingmo, G.C., Nielsen, L.M., Sønsteby, C., Eilertsen, D.E., & Magnussen, S. (2012). *The emotional witness effect: story content, emotional valence and credibility of a*

male suspect. *Psychology, Crime & Law*, 18(5), 417-430, DOI:
10.1080/1068316X.2010.502119

Wessel, E., Drevland, G.C.B., Eilertsen, D.E., & Magnussen, S.(2006). *Credibility of the emotional witness: A study by court judges*. *Law and Human Behavior*, 30, 221-230, DOI
10.1007/s10979-006-9024-1

Bildehenvisning:

Alle bilder av ansiktsuttrykkene som er brukt i undersøkelsen er hentet fra:

<https://www.paulekman.com/resources/universal-facial-expressions/> (Dato: 28. 03.20)

«Defensivt kroppsspråk» hentet fra:

<https://twitter.com/DrGJackBrown/status/944030965491425280> (Dato: 28.03.20)

«Utfordrende kroppsspråk» hentet fra: https://www.123rf.com/photo_9521356_angry-businessman-with-arms-akimbo.html (Dato: 28.03.20)

«Selvtillit og liten utsatthet» hentet fra: <https://cn.dreamstime.com/图库摄影-在生意人之后-image19524092> (Dato: 28.03.20)

«Tenkende/undrende» hentet fra: <https://en.somoynews.tv/5629/news/11-bad-body-language-habits-that-are-difficult-to-give-up> (Dato: 28.03.20)

7. Vedlegg

Vedlegg 1

The screenshot shows a SurveyMonkey survey preview page. The browser address bar displays the URL: https://no.surveymonkey.com/r/Preview/?sm=L2_2B57Nllz4e_2FYtuJWHrAMygmI67NagTWf_2B15Xv6n9zVTTsmCJ1mNTsj_2Fl_2FqTrR. The page title is "FORHÅNDSVIS OG TEST". The main heading is "Hvor god er du på emosjonsgjenkjennelse i ansiktsuttrykk og kroppsspråk?". Below the heading is a sub-heading: "Velkommen til min spørreundersøkelse om emosjonsgjenkjennelse gjennom non-verbal adferd!". The main text reads: "Takk for at du tar spørreundersøkelsen min i en ellers travel hverdag. Jeg setter utrolig pris på det da din tilbakemelding teller (for karakteren jeg aspirerer å få på bacheloroppgaven min). Spørreundersøkelsen er utarbeidet for å gi et inntrykk av ferdighetene og kunnskapene til menneskene ved Skedsmo politistasjonsdistrikt i emosjonsgjenkjennelse via ansiktsuttrykk og kroppsspråk. Jeg er veldig spent :-)". There is an "OK" button. At the bottom, it says "0 av 24 besvart" with a progress bar. The footer contains "Skrivebord" and "Telefonvisning".

Vedlegg 2

The screenshot shows a SurveyMonkey survey preview page. The browser address bar displays the URL: https://no.surveymonkey.com/r/Preview/?sm=L2_2B57Nllz4e_2FYtuJWHrAMygmI67NagTWf_2B15Xv6n9zVTTsmCJ1mNTsj_2Fl_2FqTrR. The page title is "FORHÅNDSVIS OG TEST". The main heading is "Hvor god er du på emosjonsgjenkjennelse i ansiktsuttrykk og kroppsspråk?". Below the heading is a sub-heading: "Test dine egne ferdigheter i "lesing" av ansiktsuttrykk!". The main text reads: "Det finnes syv universelle emosjoner som kommer til syne gjennom ansiktsuttrykk verden over. Disse er; glede, avsky, overraskelse, forakt, trishet, sinne og frykt. Klarer du å gjenkjenne alle?". There is an "OK" button. At the bottom, it says "0 av 24 besvart" with a progress bar. The footer contains "Skrivebord" and "Telefonvisning".

Vedlegg 3

7. I hvilket av bildene viser personen emosjonen "sinne"?

Bilde nr. 1   Bilde nr. 2   Bilde nr. 3

Bilde nr. 4   Bilde nr. 5   Bilde nr. 6

Bilde nr. 7

0 av 24 besvart

Skribebord   Telefonvisning

Vedlegg 4

Bilde nr. 4   Bilde nr. 5   Bilde nr. 6

Bilde nr. 7

0 av 24 besvart

Skribebord   Telefonvisning

Vedlegg 5

FORHÅNDSVIS OG TEST

Hvor god er du på emosjonsgjenkjenning i ansiktsuttrykk og kroppsspråk?

Kroppsspråk

Kroppsspråk er mer komplekst enn ansiktsuttrykk da det ofte består av enda flere elementer som til sammen skaper ulike beskjeder til tross for ganske likt kroppsspråk.

Det finnes altså ikke x antall universelle uttrykk, slik som i ansiktsuttrykk, men det er dog flere kjente positurer og bevegelser vi gjør med kroppen vår for å uttrykke ulike beskjeder, vise holdninger og reagere på emosjoner.

Her er fire kjente positurer. Klarer du å tolke disse rett?

PS! Gå ut ifra at personen i grå dress står vendt mot deg.

0 av 24 besvart

Skrivebord Telefonvisning

Vedlegg 6

FORHÅNDSVIS OG TEST

16. Hvilket bilde synes du viser en person med et defensiv kroppsspråk?

Bilde nr. 1: A man in a blue shirt sitting at a desk, looking thoughtful with his hand on his chin.

Bilde nr. 2: A man in a dark suit standing with his hands on his hips, looking forward.

Bilde nr. 3: A man in a grey suit standing with his back to the camera, hands behind his back.

0 av 24 besvart

Skrivebord Telefonvisning

Vedlegg 7

📧 Du svarte på meldingen 17.09.2019 13:25.

Sendt: man 16.09.2019 09:29
Til: Alvaro Torres Arjona (Ekstern)

Hei.

Jeg ville bare gi deg en kjapp tilbakemelding på spørreundersøkelsen din, for jeg holdt på å gjøre en feil, og det kan det være at flere gjør i en travel hverdag:

På det siste spørsmålet er det lett å svare "Svært uviktig," og det er ikke nødvendigvis fordi det er dét man mener, men når det går litt fort i svingene, så tenker man at man svarer "Svært viktig."

Ikke sikkert alle er like raske i avtrekkeren som meg, men da får du i hvert fall en mulig løsning, dersom mange svarer at det er "Svært uviktig" at politifolk kan lese non-verbal kommunikasjon (for det tror jeg IKKE det er mange som mener).

Ser ut som en artig/interessant oppgave forresten! Lykke til! 😊

Elfi

Fra: Alvaro Torres Arjona (Ekstern)
Sendt: 12. september 2019 15:15
Til: 202-D 41000 GDE Romerike
Emne: Spørreundersøkelse ved Skedsmo Psd

Denne mailen er utelukkende ment for naturlie etterforskning og

Koblet til med Microsoft Exchange 100%

Vedlegg 8

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Mann	72.09%	31
Kvinne	27.91%	12
TOTAL		43

Vedlegg 9

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
20-25	2.22%	1
25-30	26.67%	12
30-35	24.44%	11
35-40	24.44%	11
40+	22.22%	10
TOTAL		45

Vedlegg 10

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Etterforskning	31.11%	14
Patrolje/orden	57.78%	26
Forebygging	11.11%	5
TOTAL		45

Vedlegg 11

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ja	53.33%	24
Nei	46.67%	21
TOTAL		45

Vedlegg 12

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Kjempegod	8.89%	4
God	37.78%	17
Nokså god	44.44%	20
Verken eller	8.89%	4
Nokså dårlig	0.00%	0
Dårlig	0.00%	0
Kjempedårlig	0.00%	0
TOTAL		45

Vedlegg 13

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Ja	17.78%	8
Nei	82.22%	37
TOTAL		45

Vedlegg 14

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Bilde nr. 1	0.00%	0
Bilde nr. 2	0.00%	0
Bilde nr. 3	100.00%	45
Bilde nr. 4	0.00%	0
Bilde nr. 5	0.00%	0
Bilde nr. 6	0.00%	0
Bilde nr. 7	0.00%	0
TOTAL		45

Vedlegg 15

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Bilde nr. 1	0.00%	0
Bilde nr. 2	0.00%	0
Bilde nr. 3	0.00%	0
Bilde nr. 4	0.00%	0
Bilde nr. 5	0.00%	0
Bilde nr. 6	97.78%	44
Bilde nr. 7	2.22%	1
TOTAL		45

Vedlegg 16

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Bilde nr. 1	0.00%	0
Bilde nr. 2	2.22%	1
Bilde nr. 3	91.11%	41
Bilde nr. 4	0.00%	0
Bilde nr. 5	0.00%	0
Bilde nr. 6	0.00%	0
Bilde nr. 7	6.67%	3
TOTAL		45

Vedlegg 17

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Bilde nr. 1	2.22%	1
Bilde nr. 2	0.00%	0
Bilde nr. 3	91.11%	41
Bilde nr. 4	0.00%	0
Bilde nr. 5	0.00%	0
Bilde nr. 6	2.22%	1
Bilde nr. 7	4.44%	2
TOTAL		45

Vedlegg 18

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Bilde nr. 1	100.00%	45
Bilde nr. 2	0.00%	0
Bilde nr. 3	0.00%	0
Bilde nr. 4	0.00%	0
Bilde nr. 5	0.00%	0
Bilde nr. 6	0.00%	0
Bilde nr. 7	0.00%	0
TOTAL		45

Vedlegg 19

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Bilde nr. 1	2.22%	1
Bilde nr. 2	15.56%	7
Bilde nr. 3	0.00%	0
Bilde nr. 4	0.00%	0
Bilde nr. 5	0.00%	0
Bilde nr. 6	15.56%	7
Bilde nr. 7	66.67%	30
TOTAL		45

Vedlegg 20

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Bilde nr. 1	13.33%	6
Bilde nr. 2	86.67%	39
Bilde nr. 3	0.00%	0
Bilde nr. 4	0.00%	0
Bilde nr. 5	0.00%	0
Bilde nr. 6	0.00%	0
Bilde nr. 7	0.00%	0
TOTAL		45

Vedlegg 21

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Tristhet	0.00%	0
Glede	0.00%	0
Sinne	2.22%	1
Avsky	17.78%	8
Overraskelse	0.00%	0
Forakt	64.44%	29
Frykt	2.22%	1
Ingen av de var spesielt vanskelige..	13.33%	6
TOTAL		45

Vedlegg 22

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Tristhet	4.44%	2
Glede	68.89%	31
Sinne	15.56%	7
Avsky	0.00%	0
Overraskelse	4.44%	2
Forakt	0.00%	0
Frykt	0.00%	0
Ingen av de var spesielt vanskelige..	6.67%	3
TOTAL		45

Vedlegg 23

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Bilde nr. 1	11.11%	5
Bilde nr. 2	2.22%	1
Bilde nr. 3	24.44%	11
Bilde nr. 4	62.22%	28
TOTAL		45

Vedlegg 24

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Bilde nr. 1	51.11%	23
Bilde nr. 2	33.33%	15
Bilde nr. 3	8.89%	4
Bilde nr. 4	6.67%	3
TOTAL		45

Vedlegg 25

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Bilde nr. 1	4.44%	2
Bilde nr. 2	88.89%	40
Bilde nr. 3	4.44%	2
Bilde nr. 4	2.22%	1
TOTAL		45

Vedlegg 26

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Bilde nr. 1	6.67%	3
Bilde nr. 2	66.67%	30
Bilde nr. 3	0.00%	0
Bilde nr. 4	26.67%	12
TOTAL		45

Vedlegg 27

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Tenkende	11.36%	5
Selvsikker	11.36%	5
Defensiv	22.73%	10
Utfordrende	15.91%	7
Ingen av de var spesielt vanskelige..	38.64%	17
TOTAL		44

Vedlegg 28

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Tenkende	37.21%	16
Selvsikker	20.93%	9
Defensiv	11.63%	5
Utfordrende	11.63%	5
Ingen av de var spesielt vanskelig..	18.60%	8
TOTAL		43

Vedlegg 29

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Hver dag	79.55%	35
Annenhver dag	9.09%	4
1-2 ganger i uka	6.82%	3
Annenhver uke	2.27%	1
Sjeldnere enn det	2.27%	1
TOTAL		44

Vedlegg 30

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Svært god	20.45%	9
God	34.09%	15
Midt på treet	45.45%	20
Verken eller	0.00%	0
Dårlig	0.00%	0
Svært dårlig	0.00%	0
TOTAL		44

Vedlegg 31

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
Svært uviktig	13.33%	6
Uviktig	0.00%	0
Verken eller	2.22%	1
Viktig	35.56%	16
Svært viktig	48.89%	22
TOTAL		45